

Esrar (Kannabinoid) Kullanımına Bağlı Bozukluklar

Esrar en sık kullanılan yasadışı psikoaktif maddedir. Dünyada 200–300 milyon kişinin düzenli olarak esrar kullandığı belirtilmektedir. Türkiye'de ve diğer pek çok ülkede bulundurulması ve ticareti suç olmasına rağmen, bu maddelerin kullanımı giderek artmaktadır.

Kullanıcıların pek çoğu esrarın doğal olması nedeniyle kimyasal madde içermediğini, bağımlılık yapmadığını ve sigaradan daha az zararlı olduğunu düşünürler. Ancak bu kesinlikle yanlış bir bilgidir. İster ot şeklinde olsun, ister kubar şeklinde esrar 400 den fazla kimyasal madde içermektedir. Esrardaki temel aktif madde THC (Tetrahidrokannabinol) dür ve kimyasal etkisi olan bir maddedir.

Sanılanın aksine esrar kullanımını ile de ciddi bağımlılık oluşabilir. Bunun yanında daha önemlisi esrar kullanımını takiben benzer bir şekilde esrar bulmak için kullandığı yasadışı yollardan kokain, eroin ve ekstazi gibi maddelere ulaşabilmesi sonucunda bu maddelere karşı da bağımlılık geliştirme tehlikesi de artar.

Esrar farklı şekillerde bulunmaktadır. En yaygın tüketilen esrar çeşitleri sırasıyla ot, gubar, afgan ve marihuanadır. Bunlar kenevir bitkisinden (cannabis sativa) farklı işlemler sonucu elde edilir. Esrar Türkiye'de genellikle tütünle birlikte sarılarak içilir ve en fazla” ot “denen şekliyle kullanılır.

Esrar kullanıldıktan kısa süre sonra etkisini gösterir. Bu anda kişinin yaşadıkları kullandığı esrarın cinsi, kalitesi ve miktarına göre farklılık gösterir. Esrar alındıktan sonra duyu durum değişiklikleri ortaya çıkar. Bu değişiklikler elemle haz arasında yer alan geniş bir duygulanım yelpazesi içinde bulunur. Kimi kez bunlara algı ve düşünce değişiklikleri de eklenir. Esrarın etkisi birkaç dakika içinde tüm vücuda yayılır ve bu etki 2 – 4 saat devam eder. Gözlerde kırmızılık, gözbebeklerinin genişlemesi, kalp atışının hızlanması, iştah artışı, ağız kuruluğu esrar kullanımını sonrasında ortaya çıkan belirtilerdir. Çoğu kullanan kişi dışarıdan gelen uyaranlara daha duyarlı hale gelir, renkleri daha parlak ve canlı görür, zamanın akışı yavaşlar, duygulanımda oynaklık, düşüncede ve reflekslerde azalma ortaya çıkar. Kişilerin hareket becerileri ve motor performansını düşer. Zaman ve mekân algısı bozulur. Bunu algı ve düşünce bozukluklarının bulunduğu dönem izleyebilir, ayrıca hallüsunojenlerde ki kadar olmasa da” flash back” ler de görülebilir.

Uzun süreli, kronik esrar kullanımında ise hedefe yönelik etkinlikte azalma ve yeni sorunları çözme yeteneğinde kaybın gözlendiği “amotivasyonel sendrom” olarak adlandırılan klinik bir tablo gelişebilir. Zaman zaman kuşku, öfke, panik hali ortaya çıkar. Bazı kullananlarda da paranoid hezeyanlarla karakterize olmuş psikotik bir tablo görülebilir. Erkeklerde sperm ve testosteron miktarında azalma, kadınlarda kısırlığa neden olabilir. Kuru öksürük, larenjit, farenjit görülebilir. Esrarlı sigara genellikle hava ile sert şekilde ciğerlere çekildiğinden tütünün etkisi de normal sigaradan daha fazla olur. Hele şaşal, bong, kova diye tabir edilen kullanım yöntemleri akciğer için daha da zararlıdır. Bu yüzden akciğer kanseri, sigara kullananlardan dört kat fazla görülür. Esrar, kalp hızı ve kan basıncını artırır. Beyinde küçülme (serebral atrofi) görülebilir. Unutkanlığa sebep olur. Düzenli esrar kullanımını ile birlikte şüpheli sorgulayıcı düşünce yapısı gelişir. Bu zamanla bazı olaylar hakkında takıntılı ve şüpheli davranma haline dönüşebilir. Uzun süreli kullanım sonrasında esrar kullanımını kesildiğinde sinirlilik, rahatlayamama uykusuzluk, iştahsızlık gibi çeşitli yoksunluk belirtileri ortaya çıkabilir. Bu tablo bağımlılığın geliştiğinin habercisidir.

Esrarın yukarıda sayılan zararlı etkileri dikkate alınarak hiç esrar kullanmamak, eğer esrar kullanımı varsa daha fazla zarar ortaya çıkmadan kullanımı sonlandırmak gerekir. Bunun için en kısa sürede bağımlılık tedavisinin yürütüldüğü bir kuruma başvurulması önerilir.